

A partir de l'anàlisi dels mestres de capella de Santa Maria de Mataró al segle XVII, l'historiador Joan Giménez i Blasco contextualitza fins a quin punt a Mataró la música era viscuda, valorada i entesa durant aquell segle, caracteritzat pel gran creixement econòmic, demogràfic i urbà de la ciutat.

L'estudi és part del treball d'investigació sobre el segle XVII que està realitzant actualment l'autor.

ELS MESTRES DE CAPELLA DE SANTA MARIA DE MATARÓ AL S. XVII

La vila de Mataró visqué durant la segona meitat del segle XVI i els primers vint anys del segle XVII un dels períodes més florents de la seva història moderna. Al desenvolupament de les activitats agrícoles i menestrals s'afegí una intensa activitat comercial i mercantil que cristal·litzà en un creixement demogràfic, sostingut en aquestes puixants activitats econòmiques.

A nivell col·lectiu aquest desenvolupament es plasmà en la consolidació i fixació de les institucions de govern, que possibilitaven un ampli marge de maniobra als grups dirigents a l'hora d'endegar la gestió dels interessos públics.

Una volta consolidades les institucions de govern i el seu control per la mesocràcia local, s'inicià una política tendent a la recerca d'un prestigi que recolzés la gestió que les classes dominants realitzaven dels afers públics, i que alhora podés servir de palanca a les seves pròpies aspiracions de grup.

Aquesta política de prestigi passà en moltes ocasions per aconseguir diferents tipus de privilegis, com per exemple el dret d'assistència a la Cort General, la possibilitat de crear burgesos honrats, aconseguir per a l'hospital de Santa Magdalena privilegis semblants als de l'hospital de la Santa Creu de Barcelona, etc. En altres ocasions hom tendia a emmirallar-se en les institucions de les ciutats més rellevants dels Principat, i singularment la seva capital. En aquesta agosarada recerca de prestigi i de reconeixement, els dirigents de la vila hi esmerçaren esforços i diners públics per a obtenir-ne uns resultats sovint desiguals.

A nivell domèstic la gestió pública es manifestà en empreses com l'emmurallament, la canalització de les aigües, construcció de molins fariners, etc. però també en la intervenció en àmbits que cercaven reforçar el consens social en el si de la comunitat. Un àmbit d'actuació, en el qual es feia possible assolir alhora un ampli consens social i escalar cotes elevades de reconeixement públic de propis i estranys, era el temple parroquial.

Esglésies i catedrals eren encara a l'època moderna un element definitori i un clar indicador de l'estatus de cada població. Els relats dels viatgers contemporanis destacaven sobremanera les característiques dels edificis religiosos, així com la magnificència i sumptuositat del seu culte.

Les autoritats mataronines, que gaudien d'amplíssimes prerrogatives en l'ordenació de la vida parroquial, no podien restar insensibles en un afer de tanta transcendència i intervingueren activament en la vida parroquial des de diferents fronts però amb una mateixa idea *adorno y augment del culto divino y servei de Nostre Senyor*.

Així en aquesta època es dugueren a terme les obres de remodelació i ampliació de l'antic temple, es treballà en un altar major nou, i en el seu retaule. Es col·locaren vitralls a diferents capelles. S'emprengué la construcció d'un nou i important orgue, s'encomanà una nova creu processional, etc. Iniciatives totes elles empreses i sufragades per la Universitat de la vila.

Creu parroquial de Santa Maria. Obrada per Gabriel Ramon (1611). Postal Gràfica Fides. MASMM Arxiu d'imatges

L'intervencionisme de les autoritats comunals en els afers parroquials no es deturava sols en els aspectes infraestructurals. En el tombant del segle XVI al XVII la Universitat de la vila intentà dur a terme una important reestructuració dels mecanismes econòmics que regien la parròquia, per tal de facilitar l'accés d'un major nombre de preveres, fills de la vila, a les importants rendes que confluïen en la institució parroquial. Aquestes gestions, mantingudes per la vila directament amb les autoritats romanes, no assoliren el bon succés que hom n'esperava. Aquest element, entre d'altres, féu que les relacions entre la Universitat i els rectors, i entre aquests i els seus preveres, fossin sovint marcades per la conflictivitat. Aspecte que ha estat objecte d'un estudi específic en curs d'elaboració.

En un context en el qual les autoritats municipals eren les que decidien el tipus de celebració litúrgica que calia realitzar en una determinada diada, i eren tant els responsables de renovar l'aixovar litúrgic, com de reparar els desperfectes de l'edifici, no fou estrany que prenguessin sota la seva responsabilitat l'organització, estructuració i finançament de la capella de música del temple parroquial.

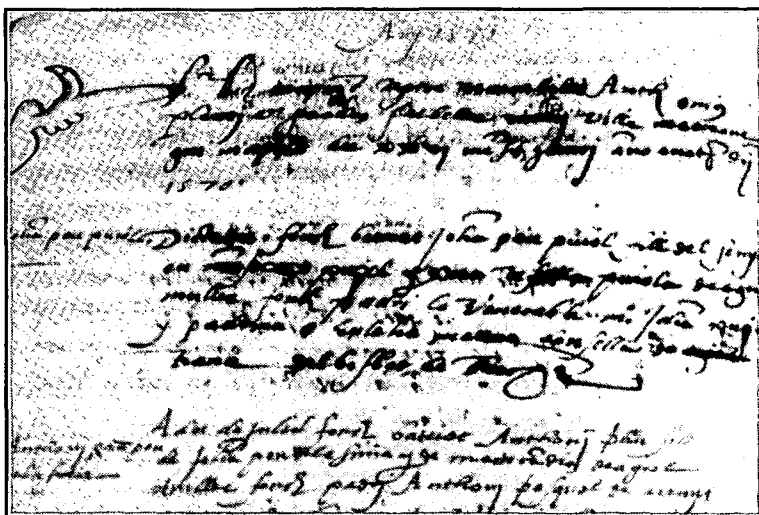
Hi ha dades més que suficients per afirmar l'existència a la vila mataronina en aquest període d'una especial sensibilitat vers la música, tant pel que fa a la popular com a la culta. Els ministrils són presents tant a les celebracions profanes com a les religioses. Les nombroses celebracions conegudes com a *lluminàries* que s'acostumaven a celebrar per festejar algun esdeveniment religiós, polític-militar o els naixements o casoris de la família reial comptaven amb celebracions populars a les quals el protagonisme era tant dels focs d'artifici com dels ministrils dels quals hi ha documentada la interpretació a principis de segle de *motes, batallones i madrigales*, mentre que a darreries de segle sembla ésser que s'interpretaven *follies i pabanes*. De forma paral·lela la seva assistència era sol·licitada tant al temple parroquial com en els monestirs per solemnitzar determinades celebracions litúrgiques: vespres, completes, misses, així com processons. En algunes celebracions litúrgiques i en determinades processons de caràcter cívico-religiós els ministrils acompanyaven la interpretació de determinades danses, entre elles una anomenada dels *cascavells*. Tant els dansaires com els ministrils mataronins semblen haver tingut una certa anomenada. N'és un testimoni eloqüent el que en els anys 1598 i 1599 la vila hagués de disputar-se amb la Universitat de Cardedeu i amb l'abadia de Montserrat els músics mataronins que havien de *sonar en la festa del Corpus* (1). Alguns autors foranis no dubten a elogiar els ministrils mataronins *las chirimías de la villa (...)* *son de los mejores oficiales que ay en Cathaluña*. Pel que fa als dansaires hom descriu unes *visperas con diferentes voces e instrumentos, (i) deziseis dançantes que los ay muy diestros en esta tierra*.

En els inventaris mataronins de l'època és relativament fàcil trobar alguns instruments musicals com cornetes, guitarres, juntament amb *màscares per a disfressar-se* que testimonien la vitalitat d'una música de tipus popular vinculades, a més de les celebracions esmentades, al carnestoltes.

Si a nivell popular hi havia aquesta sensibilitat o predisposició per a la música, a nivell culte succeïa el mateix. La música culta tenia a Mataró no sols compositors o intèrprets com els ja coneguts Joan Pau Pujol o Felip Pujol, sinó afeccionats melòmans que estimaven en molt l'art d'Euterpe. Paradigma d'això és el mataroní Jaume Salvador, prevere a l'església de Mataró, fill de Jaume Salvador, mestre de cases, que vivia en el carrer de Barcelona. L'inventari dels seus béns permet definir-lo com un home de culte, posseeix un *joc de escats*, dotze pintures amb el tema de les Sibilles, un nombre

indeterminat de llibres de llatinitat, història, i significativament de música, tanmateix l'element de més relleu és la presència d'instruments musicals.

Jaume Salvador posseïa un *clavisímbol ab sa taula de valor de cent lliures*, (...) un orgue portàtil ab dos manxes i dos pesos de pedra picada de valor de dos-centes cinquanta lliures, (...) un manacort de sis pams y mig, la caixa guarnida de marfil ab tèrsia, de valor de cinquanta lliures, (...) un manacort petit de tres palms y mig, daurat, de valor de tres lliures, (...) una guitarra (valorada en) 1 lliura 14 sous (...), una guitarra guarnida de marfil de valor de 10 lliures, (...) un banquet per tenir lo manacort de sis palms y mig... (2)

Certificat del baptisme de Joan Pau Pujol. 12 d'abril de 1573. MAS-MM. Llibres Sagramentals. Baptismes 2 (1547-1597). Foli 121 v.

El clavicèmbal era un dels instruments domèstics preferits des del segle XVI fins a la fi del segle XVIII. El que hom cita a l'inventari podria bé ésser un virginal, instrument de tecles i cordes polsades, caracteritzat per tenir una forma oblonga, i que solia posar-se sobre d'una taula. Tenia una sola nota per a cada corda, i aquestes anaven de dreta a esquerra de l'executant. El seu període àlgid fou el segle XVI i XVII, però començà a declinar a partir de la segona meitat del segle XVII, passant a ésser substituït per l'espina i el clavecí. L'orgue portàtil és un instrument de llarga tradició en el món medieval on rebia la denominació d'orgue de peu o orgue de coll, segons les seves característiques. Les dades que ofereix l'inventari són més aviat minses, més significativa és la seva valoració econòmica, una quantitat prou considerable en aquest moment. El *manacort* es correspondria, seguint Roland de Candé, a un clavicordi (3), instrument aparegut a França en el segle XVI, amb teclat, cordes percudides situades de forma perpendicular al teclat i amb una caixa rectangular. Instrument que ha estat considerat precursor del piano. Finalment la referència a les guitarres grans o petites, probablement caldria interpretar-la com a instruments diferenciats.

Fóra endebades emfasitzar l'excepcionalitat d'una acumulació d'instruments com la descrita. Tanmateix aquesta dada pot ajudar a contextualitzar fins a quin punt a Mataró la música era viscuda i valorada i a entendre que una personalitat com la de Joan Pau Pujol no apareix en en el si d'una realitat inerte pel que fa a la sensibilitat i conreu de la música.

La instància pública privilegiada per a desenvolupar aquesta disponibilitat vers la música havia de

ser forçosament el temple parroquial. I així cal constatar com alguns dels elements més significatius de les grans transformacions i reformes que tingueren lloc al temple mataroní en el segle XVI, estigueren vinculats amb la dimensió musical. Ha estat ja estudiat l'orgue instal·lat al temple a darreries d'aquest segle (4). Gairebé any per any els obrers de l'església duïen a terme una altra important iniciativa en aquest mateix sentit (5). Aquest important contracte és un testimoni feient de l'atenció que la música mereixia tant en les instàncies civils com en les litúrgiques, en un context històric en el qual és difícil perfilar amb nitidesa els límits entre una i altra.

Implicació civil en tant quant els primers responsables del contracte, i qui pren la iniciativa són els obrers de la parròquia —nomenats per la Universitat de la vila— i responsables de tota la infraestructura del temple, en el sentit més ampli de l'expressió. I implicació litúrgica perquè aquesta és la funció que tenen els llibres encomanats al músic Felip Pujol. El document és ben eloqüent en destacar que es tracta de llibres destinats al cor del temple, i pels seus títols, Llibre d'oficis dominicals, Llibre d'oficis santorals i Llibre de vesprals dominicals, havien d'estar destinats a la celebració de les hores canòniques, que tenia lloc en el cor del temple. Cal assenyalar que la Universitat de la vila mantingué durant tot el segle una posició favorable perquè quotidianament es celebressin en el temple parroquial aquestes hores que integraven l'ofici diví, tanmateix no sempre reeixiren en el seu intent, atesa la dificultat que hi havia per cobrir econòmicament la seva celebració. La vila intentà obviar aquests problemes amb la reconversió de les rendes parroquials: redistribuir la part del delme que percebia el rector, hauria possibilitat incrementar les distribu-

cions o emoluments dels residents, i així garantir la celebració dels *oficis divinals*. Malgrat les gestions realitzades per la Universitat prop de la Seu romana, això no fou possible. L'encàrrec dels llibres esmentats pren un sentit més ple dintre d'aquestes coordenades.

El contracte esdevé particularment interessant atès que permet de perfilar i completar el coneixement de la personalitat de Felip Pujol. Músic matoroní de qui Lluís Adan ha elaborat la genealogia. Aquest personatge, conegut arran de l'inventari dels seus béns, entre els quals es citaven alguns instruments, una força nombrosa documentació musical, i en ella un llibre de cant, probablement en curs d'elaboració (6), apareix gràcies a aquest document com l'autor d'unes antífones per a les vespres de Nostra Senyora, juntament amb les obres que hom li encomanava.

Pel que fa a les característiques musicals que la Universitat li encarregà, sols constatar que havia de seguir *lo ritmo y compàs, acent y artografia* dels llibres similars existents als dos principals temples barcelonins, detall que permet percebre el grau d'emmirallament respecte de la capital del Principat, constant a la vida matoronina del moment. Així doncs s'amplia l'activitat musical de Felip Pujol coneguda fins ara per les obres que li atribueix Francesc Cortès (7).

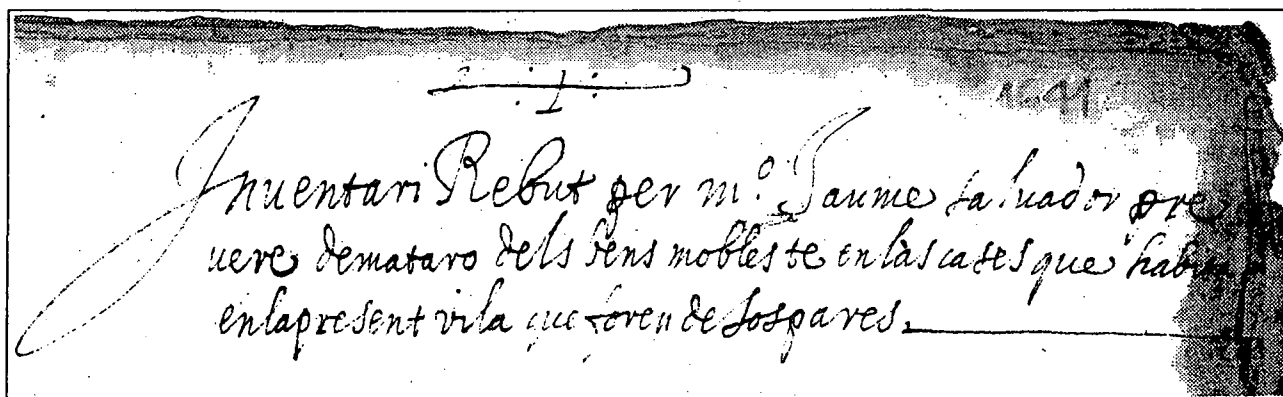
Amb aquests antecedents és prou conseqüent que en prendre el consell de la vila la determinació de crear el càrrec de *mestre de cant* per al temple parroquial, l'elecció es realitzés en la persona de Felip Pujol (8). Tanmateix és ben significatiu que els jurats, com a contrapartida del nomenament que feien en la persona de Felip Pujol, cerquessin d'obtenir una deducció important en l'altra tasca que ja se li havia encomanat, i que hom comptava usufructuar en el futur.

Les responsabilitats del *mestre de cant* quedaven reflectides en la concòrdia signada el primer d'abril de 1616 (9). Aquesta permet conèixer les característiques que havia de prendre la capella de música de Mataró, i permet conèixer les expectatives que davant d'aquesta qüestió tenien les dues parts interessades. La capella apareixia integrada pel mestre, els quatre escolans o corers i un nombre indeterminat de minyons a qui Pujol es comprometia a ensenyar de cant sense percebre'n cap remuneració, a diferència del que succeïa amb d'altres possibles interessats en el mateix tema. Les obligacions del mestre de capella pel que fa al culte eren molt àmplies i en darrera instància restava sota les indicacions i ordres dels jurats.

Aquesta concòrdia afavoria realment ambdues parts. Les autoritats de la vila aconseguïen no sols dignificar els actes de culte, sinó també assegurar-se la disponibilitat del mestre Pujol per tal que pogués compondre la música que les autoritats li encomanessin, i amb l'avantatge de la deducció esmentada. El cost de tots aquests serveis per a la Universitat no era excessiu, ja que hom havia introduït la clàusula sobre la possibilitat d'accedir a les distribucions del temple. Precisament aquests dos elements -nomenament per part de la Universitat i accés a les rendes que es distribuïen al temple- esdevingueren molt conflictius en els anys que seguiren.

El 21 de desembre de 1624 les autoritats matoronines determinaren, davant la mort de Felip Pujol, nomenar mestre de capella Melcior Marquès. D'aquest es coneix la seva gestió per tal d'adquirir un *baixonet* per a la capella, l'any 1630 o per ampliar el catàleg de les composicions que aquesta interpretava (10).

Melcior Marquès degué estar al front de la capella fins als anys setanta del segle XVII (11). Durant la resta del segle ocuparen el càrrec Josep Puig, Josep Marquès, Rafael Simon, Josep Pujolar,

Capçalera de l'inventari de Jaume Salvador (24 d'octubre de 1641). MASMM. NOT.2. Inventaris 6.

Josep Gas, Llop Simon i Salvador Laverni. Si la primera meitat del segle s'havia caracteritzat per l'estabilitat dels mestres i una relativa pau entre les institucions de qui depenia el càrrec, el darrer terç de segle fou marcat per la conflictivitat, que es reflecteix en la ràpida rotació dels qui ocuparen les responsabilitats musicals en el temple. Josep Puig fou exclòs pel rector, Josep Marquès fou nomenat pel rector i Rafael Simon guanyà la plaça per oposició però posteriorment fou també exclòs pel rector (12).

En aquest període la capella s'havia ampliat amb la presència de cantors, baixonista (13) i algun altre músic. L'any 1673 els cantors de la capella es negaren a cantar, atès que Josep Pla pretenia haver de percebre doble retribució que els seus companys (14). El mateix any es produïa la dimissió del mestre de capella (15). L'any 1677 Josep Gas reflectia en una carta als jurats dificultats amb els escolans de la capella (16), i proposava una normativa que reglamentés de forma contractual l'accés dels escolans i les obligacions que contreïen recíprocament pares i mestre, tot preveient la possibilitat de formar cantors més enllà de la pubertat.

L'any 1685 Josep Gas renunciava al càrrec, ja que fou nomenat per proveir la mateixa plaça a Santa Maria del Mar de Barcelona. Aquesta avinentesa fou aprofitada per la Universitat per nomenar el prevere Llop Simon (17). Enlloc de convocar oposició, se l'admeté considerant que havia estat *abilitat* en obtenir el segon lloc en una oposició celebrada per proveir una plaça a Santa Maria del Mar de Barcelona.

En motiu d'aquest nomenament es sol·licità a Josep Gas, mestre dimissionari, l'elaboració d'una *instrucció o aranzel* per tal que servís per a establir de forma exhaustiva i pormenoritzada les obligacions i emoluments que pertocaven al mestre de capella. El seu interès depassa de la simple enumeració de les activitats de la capella, i es converteix en un observatori privilegiat per conèixer de forma directa la intensa activitat cultural del temple, així com la profunda imbricació del fet musical amb les celebracions litúrgiques que es celebraven a Santa Maria de Mataró. El seu indubtable interès fa avinent la seva reproducció (18).

La primera constatació a fer arran del contingut d'aquest document és la de considerar l'important paper que tingué la capella de música, ja que a més de la seva específica vinculació a les celebracions litúrgiques, es convertí en un àmbit privilegiat per a l'execució i difusió de la cultura musical en el si de la vila.

Les celebracions religioses documentades en la *instrucció* exemplaritzen els trets característics de la Contrarreforma on litúrgia i música es conjugaven, més enllà del caràcter estrictament religiós. I sovint apareixien als ulls de la multitud com espectacles on música, cant, llum, juntament amb el cromatisme, l'esplendor dels ornaments sagrats, i els gestos ritualitzats, prenién vida pròpia i esdevenién manifestacions culturals. Celebracions on l'espectacularitat dels elements audiovisuals —destinats a embolcallar el sentiment religiós— prenién a aquest bona part del seu protagonisme.

De la mateixa manera que existia aquesta estètica barroca hi hagué també una pietat que es fonamentà en les normatives tridentines. Dintre d'aquestes caldria destacar el relleu que prenen totes les activitats vinculades amb el culte al Santíssim Sagrament, que és probablement la devoció que origina un major nombre de pràctiques culturals, seguida de l'advocació de la verge del Roser, amb un programa d'activitats i celebracions molt ampli durant l'any i que tendiren progressivament a desplaçar advocacions de caràcter més local o tradicional, que gairebé havien desaparegut del calendari mataroní. D'altra banda les celebracions marianes tenen un pes específic molt important en el conjunt del calendari litúrgic. Destacar com les tres Pasqües es celebren durant tres dies, de forma decreixent en els oficis.

Hom distingia diverses modalitats de celebracions, en correspondència amb la jerarquització de les festes religioses. Les solemnitats majors es celebraven amb ofici a dos cors, amb el cant de dos o tres *villancicos* i la celebració de vespres, amb els corresponents salms, el *Magnificat*, el *Miserere* i el *Nunc Dimitis*. Els *villancicos* eren composicions poètiques musicades, quina composició podia variar entre l'estil madrigalesc a dues o més veus, fins arribar a ésser una espècie de cantates per a solista, cor i acompanyament musical. En el conjunt definit es troben incloses les celebracions de l'Epifania, la Mare de Déu d'agost, Tots Sants, Nadal, Pasqua, Pentecosta i Corpus.

En un graó inferior es trobarien les celebracions que, seguint aproximadament el mateix esquema —dos cors, dos *villancicos*, omittien les vespres. Aquesta era la situació del dia de la Circumsició del Senyor, la Invenció de la Creu, la Mare de Déu de l'Esperança, sant Esteve, els segons dies de les Pasqües Florida i Granada, l'Ascensió, el diumenge dintre de l'octava de Corpus i el dia de la Dedicació de la parròquia. D'entre els sants, santa Magdalena i sant Josep es trobaven en aquesta mateixa tipologia.

En les festes de tercera categoria es limitava la celebració a l'ofici a quatre veus. Era el cas de la Candeleria, l'Anunciació, la Mare de Déu de Setembre, el dia dels fidels difunts, la Puríssima, els tercers dies de Pasqua, la celebració de la Trinitat, el tercer diumenge de cada mes, i tots els dissabtes de l'any amb l'ofici del Roser. Sant Benet i sant Joan trobaven també lloc en aquesta categoria.

Dins d'aquesta panoràmica de la vida cultural hom no deixa de citar les processons, s'hi assenyala la de sant Sebastià, sant Josep, Corpus, sant Cristòfol, Dijous i Divendres Sant, Diumenge de Pasqua i les de la confraria del Roser.

A partir de les dades que ofereix aquest document i d'altres de procedència diversa es pot definir l'estructura orgànica de la capella de música. Encapçalada pel seu mestre, que havia d'ensenyar els minyons que formaven la capella, i no sols de cant sinó fins i tot de llegir i escriure. Havia també de tenir cura diàriament de la formació musicals dels clergues residents a l'església, havent d'ensenyar-los cant pla. Hi havia també un nombre variable de *cantors*, dos o tres a la segona meitat del segle (19). La part instrumental estava formada per l'organista —que en la celebració de les quaranta hores podia tocar el clavicèmbal— i pel *baxonista*. Aquest mateix any la Universitat de la vila sol·licitava al rector l'admissió a distribucions dels estudiants Josep Català i Jaume Pasqual, els quals haurien de tocar el *baxo* i cantar respectivament amb la capella (20). És probable que hi hagués algun altre instrument musical que hom no especifica, si bé els esmentats semblen ser habituals en els darrers anys de segle.

Pel que fa al funcionament econòmic de la institució musical la Universitat de la vila conduïa o contractava el mestre de capella i l'organista amb un salari anual fix. Felip Pujol fou contractat amb un salari de 25 lliures, mentre que els darrers aconduïts del segle ho foren per 20 lliures. L'organista a finals de segle percebia un salari de 40 lliures. Aquestes xifres permeten afirmar —considerant les importants alteracions monetàries que tingueren lloc en aquest segle— que la part més significativa dels ingressos del mestre de capella no eren els de procedència municipal, sinó les percepcions de què gaudia en participar a les diferents celebracions, ja hom li reservava *de totes las cantorias tres parts*. Altrament la participació de l'organista era molt inferior *real per lliura del que guanyarà tota la cantoria*, és a dir, un deu per cent, la qual cosa s'equilibrava amb un salari municipal superior al del mestre de capella. Els cantors cobraven exclusivament el procedent de les celebracions a les quals participaven. Pel que fa als minyons, a la conducta

de Felip Pujol d'inicis de segle se'ls assignava quan cantessin en funeràries, celebracions de confraries, o a cant d'orgue, l'equivalent al que percebia un sacerdot per l'assistència a aquests actes.

Després de la lectura de l'*aranzel* en la seva dimensió econòmica i especialment les distintes possibilitats de celebrar els sufragis dels albats, hom comprèn la profunda raó de la vella parèmia, *pagant sant Pere canta*.

Una volta acceptada la conducta pel mestre Llop Simon la Universitat li lliurà *...un llibre gran tot ab solfa, que conté cent trenta tres fulles ab cubertas de fusta dit Llibre de Completas de Pujol y és de dita Universitat, y una taula ordinària per scriurer los minyons (...) per a que dit senyor Llop Simon ho tinga en comanda...* (21).

Els anys 1685 i 1686 marquen, per tant, un moment de redefinició i estructuració de la capella de música, dels seus membres i de les seves obligacions. En aquests anys no sols es nomenà el nou mestre Llop Simon, sinó que s'havien contractat un *baxonista* i quatre cantors. Tot i això, la situació econòmica de les finances municipals originària un daltabaix l'any 1691 quan la Universitat decidia *llevar la cantoria (...)* i *desconduhir* el mestre de capella (22). Tanmateix aquesta situació fou temporal atès que la capella fou reinstaurada l'any següent, autoritzant el mestre a participar *ab sa cantoria* a les processons del Divendres Sant i del matí de Pasqua.

Noves dificultats per a la institució musical s'havien iniciat l'any 1690. S'originà un important enfrontament entre la Universitat de la vila i el rector de la parròquia Pere Pau Llorens, entre altres qüestions es debatia l'import de la caritat que s'havia de satisfer per la celebració de les misses cantades. Una visita pastoral l'havia fixat en sis sous, mentre que la Universitat pretenia mantenir-ne la caritat estipulada anteriorment de 4 sous. Finalment, en el decurs de la negociació cedí cadascuna de les parts i la quantitat es fixà en 5 sous. L'any 1692 malgrat aquest acord subsistien les dificultats i enfrontaments entre Universitat i rector, i entre ells cada vegada prengué més força el debat entorn de la ratificació de Llop Simon com a mestre de capella. El 15 de setembre de 1692, trobant-se reunit el consell s'acordà iniciar una negociació amb el rector en la qual el notari prenia nota de les qüestions que presentaven els membres del consell, es dirigia a la rectoria, formulava la pregunta al rector, recollia la resposta, la presentava davant del consell. En aquest fet un dels temes que es plantejà

fou aconseguir el consentiment del rector Pau Llorens sobre la ratificació del nomenament que la Universitat havia fet en la persona de Llop Simon. La proposta municipal fou plantejada en els termes següents: *...que si la Universitat se offerirà en fer venir lo mestre de la Seu de Barcelona per a examinar lo dit reverend Llop Simon per lo predit magisteri [de cant] y que passarie per lo que dit mestre de la Seu dirie en quant a dit examen, però que abilitat que fos per dit mestre de la Seu, se li suplicava ara per les hores que dit senyor rector fos servit donar son consentiment...* la resposta rectoral: *Acerca lo examen de mestre de cant respon dit senyor rector que li està molt bé lo examen y que los senyors jurats y concell fassen venir los examinadors que sian servits, que dit senyor rector donarà lo consentiment com se done lloch a ser examinats o entrar en lo examen totas las personas que voldran (23).*

A la fi no fou possible aconseguir la presència del mestre de la Seu, aquest es disculpà indicant que es trobava *desganat* i es creà i convocà un tribunal d'oposició per cobrir la plaça de mestre de capella de Mataró. Estava integrat per Francesc Esplet, mestre de Santa Maria del Mar de Barcelona, Ignasi Vidal, organista de la mateixa església i Josep Puig, organista del temple mataroní.

...certificam i fem fe com en los examens de dit magisteri fets y tinguts públicament en la dita parrochial iglésia de dita present vila, als dos, tres, quatre, sinch y sis dies del present mes de desembre, inseguint los edictes posats públicament en diferents parts, essent los opositors lo licenciado Joan Benet, clergue, mestre de capella de la vila de Vilafranca dels Penedès, lo reverend Llop Simon, prevere de dita esta vila de Mataró y lo licenciado Francisco Valls de la ciutat de Barcelona, havent ab la madura atenció y cuidado que.s deu segons Déu y nostres conciències mirat en tot lo que se ha fet y obrat en dits examens per quiscú de dits opositors, tant en la part de las preguntas, contrapunt, abilitat de faristol, com de composició, abilitam lo dit licenciado Francisco Valls en primer lloch, per la molta satisfacció ha donat en dit examen, conforme se és vist y se pot veurar en los escrits fets en dit examen. En segon lloch abilitam lo dit reverend Llop Simon, prevere, y en tercer lloch abilitam lo dit licenciado Joan Benet...

Altra volta Llop Simon esdevenia habilitat en segon lloc. El mateix dia 7 de desembre, probablement a la mateixa hora que el tribunal posava en mans del notari la deliberació i la trametia al consell, aquest es trobava ja reunit per tal de rebre-la. Una volta llegida la resolució pel mateix notari davant

del govern municipal la decisió d'aquest fou *...és estat deliberat per la major part de dit concell que en concideració de las qualitats se troban en la persona del sobredit reverend Llop Simon prevere de la present vila de Mataró y de la satisfació que.s té experiència ha donada y ésser estat abilitat per dits senyors examinadors y també per haver molts anys que ha exercitat lo dit magisteri de capella en dita esta vila, en tot lo qual temps ha donada dit reverend Llop Simon cabal satisfació y altres conveniències se veuhen en sa elecció sie elegit com. elegexen ab lo present per mestre de capella de la present vila de Mataró al dir reverend Llop Simon.*

Cal indicar que l'actitud del govern municipal no fou unànime en prendre una decisió que incomplia de ple els compromisos anteriors convinguts amb el rector. Set vots discreparen d'aquesta resolució, però malgrat tot fou duta a terme.

Acte seguit la Universitat no dubtà en trametre una delegació al rector, per tal d'infor-mar-lo del nomenament i de sol·licitar el seu consentiment. La resposta era prou òbvia *...en virtud de justicia y de la paraula que donà y li donaren los senyors jurats y las perçonas elegidas, de donar dit magisteri al que seria judicat més digne per lo examinador o examinadors que cridarien, com també per no poder donar-se lo benefici que.s dóna per concurs al que està en segon lloch, dexant lo primer (...) dit rector li apar no poder servir a la Universitat e vila en lo que se li demana, sinó que dit magisteri se ha de donar precisament al que en primer lloch és agrauat per los examinadors cridats per la Universitat de la vila, y en quant a lo que se li diu de haver molts anys que ha exercit dit reverend Llop Simon lo dit magisteri, y que en tot lo dit temps ha donat cabal satisfació, respon dit senyor rector que en orde a la satisfació que ha donada, no preten haver-ne rahó per lo present, perquè a tots judica igualment...*

La vila signava aquest mateix dia una nova conducta amb Llop Simon, i a la recíproca, el dia següent el rector admetia a distribucions com a mestre de capella el guanyador de l'oposició, Francisco Valls.

La impossibilitat de resoldre el conflicte a escala local féu que hi intervinguessin instàncies eclesiàstiques superiors, davant les quals la Universitat presentà el conflicte com una defensa del seu dret a fer el nomenament del mestre de capella (24).

El grau de bel·ligerància entre les parts s'incrementà en els mesos que seguiren. En haver-se de celebrar la festa votiva de sant Josep, en la qual les autoritats de la vila i juntament amb els preveres

i rector anaven en processó al convent dels carmelites descalços de Sant Josep, es féu saber al rector ...que la vila té intenció de celebrar la festa ab intervenció del reverend Llop Simon prevere, mestre de capella conduhit per la Universitat y ab sa cantoria y si lo dit reverend senyor rector recusarà (lo que no.s creu) de admetrer la dita cantoria del dit mestre de la vila, en tal cas se. n lleve acte, y en vista de la dita repugnància puga anar la vila per dita funció partint de la casa de dita Universitat, per dit convent de sant Josep sens los dits reverend rector y clero si no volrran venir ab dita condició (...) fent celebrar lo ofici de dita festa per lo reverend pare prior de dit convent... el síndic de la vila es desplaçà a la rectoria i obtingué del rector aquesta resposta ...ve bé en anar a dit convent de sant Josep ab professó junt ab tot lo clero, lo die que la vila tinga gust. Però no pot permetrer cante en ditas funcions com a mestre de capella lo reverend Llop Simon, com se li demana, per no tenir lo contentiment del magisteri, del rector, que de necessitat se requereix en forsa de las concordies per exercir lo ofici de mestre. Y que si la vila vol cantoria en dita funció de anar a sant Josep, se ofereix dit senyor rector fer cantar, exercint lo ofici de mestre de capella lo cantor més vell de la iglésia, fins a tant estiga pacificada la qüestió del mestre de capella (...) en quant a partir de la casa de la vila per anar a fer la funció referida, los protesta y requesta que no pugan convocar lo poble ab ninguna campana, ni de la capella de santa Magdalena, ni per la vila per anar a fer dita funció processionalment, ni ajustar lo poble, que si ells de devoció, cada hu en particular vol anar-hi no pot dit senyor rector impedir-ho, protestant a la vila de tots danys, usurpació de jurisdicció y de tot lo demés a ell lícit...

A aquesta argumentació el síndic de la vila replicà ...la vila en que partesca ab dita funció de la casa de la Universitat no entèn en manera alguna llevar la jurisdicció ni ningun dret al dir rector, sinó merament, ab la deguda decència exercir allò que li apar és lícit...

El rector es mantingué però irreductible en la seva posició ...no pot la vila seguint la deguda decència convocar lo poble per anar a sant Joseph de la manera que dit senyor síndic ha protestat.

És interessant emfasitzar en aquest punt de la narració alguns dels esdeveniments comentats. Llop Simon pertanyia a una influent família local, representada habitualment en el consell de la vila per diferents membres, i també amb alguns dels seus personatges entre els preveres que servien el temple parroquial. Òbviament Llop Simon no era el millor mestre de capella a judici del rector ni del tribunal que jutjà l'oposició. Tanmateix la major part del consell constituïda en grup de pressió forçà el consell a emprendre un seriós enfrontament amb la jerarquia religiosa, cercant alhora dos objectius diferents, però que confluïren en aquest moment concret, la restitució de la plaça de mestre de capella per a l'esmentat Llop Simon. Aquest objectiu probablement era merament circumstancial, i gairebé anecdòtic com es demostrà posteriorment. La raó fonamental era la d'afermar i fer prevaldre el dret de les autoritats civils per nomenar les persones que podien gaudir dels càrrecs parroquials. I aquest no era pas un debat anecdòtic. Santa Maria fou durant els segles de l'edat moderna el principal nucli financer de la vila, i a la institució parroquial confluïen, a partir de procedències diverses, unes importants rendes monetàries que eren usufructuades pels preveres que accedien al temple. Controlar el nomenament de les persones que podrien gaudir i *lucrar-se* del moviment econòmic generat entorn de l'activitat cultural, era objectiu prioritari de la Universitat. I en aquest sentit, la Universitat no cedí ni en circumstàncies com la convocatòria de la processó esmentada, on probablement s'estava produint l'usurpació de jurisdicció eclesiàstica que denunciava el rector. L'enfrontament també tingué un ressò popular que no escapava als protagonistes del conflicte (25).

Llibre de Cor de Santa Maria. Segle XVII. MASMM.

Les tensions entre Universitat i parròquia, impossibles de resoldre en el si de la comunitat vilatana, arribaren als tribunals eclesiàstics. I també en aquest mateix any al virrei —màxim òrgan unipersonal de poder en el Principat—, el duc de Medina Sidonia, qui decretà nomenar *persona perita* per a fer l'elecció del mestre de capella (26). Aquestes gestions no degueren fructificar atès que el 26 de gener de 1695 el consell determinà portar la qüestió a la cúria romana. Finalment el tribunal de la Rota fallà a favor del dret de la Universitat (27). Tanmateix no vingué pas per aquesta via la resolució del contenciós, sinó que paradoxalment la solució vingué donada per un canvi estratègic d'aliances.

En el decurs d'aquests mateixos anys 90, i probablement amb el recolzament d'alguns sectors civils anà prenent cos entre els preveres admesos a Santa Maria la idea de generar una transformació de les relacions de poder que es donaven a l'interior del temple, capitalitzades en la persona del rector. És innecessari afirmar que en un principi aquestes manifestacions foren recolzades pels membres del govern municipal. Hom pretenia transformar la condició dels clergues admesos en membres d'una comunitat, on el rector fos simplement *Primus inter pares*, també es cercava que els preveres podessin *tenir veu en la bossa y esmerços*, és a dir, controlar la gestió econòmica de les finances parroquials, i finalment limitar el nombre de preveres admesos, dels trenta-cinc existents a darreries del segle, fins a la xifra de 22 que es considerava òptima per tal que aquests podessin viure sense la necessitat de realitzar altres treballs remunerats. La fórmula escollida per dur a terme aquestes reivindicacions fou la d'iniciar diversos processos contra el rector en defensa de les seves demandes, i amb el recolzament de la Universitat. No caldrà afirmar que Llop Simon, així com l'organista Joan Puig, es trobaven entre els preveres que endegaren aquest conjunt de mesures que haurien modificat de forma substancial l'estructura de poder i la distribució de la riquesa que acumulava la institució parroquial.

El 22 d'abril de 1699 la Universitat determinava recolzar el grup de preveres en les seves pretensions respecte del rector. El 29 de juliol del mateix any, sense que s'hagués

produït cap transformació en els òrgans de govern, rebutjava el seu posicionament anterior, i s'arreglerava en la defensa dels drets i prerrogatives del rector. El dia 8 d'agost el consell de la vila, en una decisió fulminant, determinava remoure dels seus càrrec el mestre de capella Llop Simon i l'organista Josep Puig. La situació degué ésser força violenta atès que aquest darrer es negà repetidament a lliurar la clau de l'orgue a la Universitat (28).

Com explicar aquest singular moviment estratègic? Probablement, tot i que la major part de les reivindicacions del col·lectiu de preveres eren vistes amb bons ulls pels membres de la Universitat —principalment aquelles que tendien a debilitar el poder omnímode de què gaudia el rector—, altres de les reivindicacions clericals eren difícilment assumibles pel govern de la vila. En aquest sentit, la petició dels preveres de limitar el nombre de les admissions a la xifra de 22, contrariava obertament les aspiracions de l'oligarquia que controlava el consell, molt gelosa de preservar per als seus fills segons l'accés al temple parroquial. Una altra pretensió dels clergues era la d'obligar els feligresos a haver de convocar-los tots en celebrar-se les cerimònies fúnebres. Aquesta pretensió significava una despesa molt important, que una bona part de la població no podia satisfer sense dificultats, la qual cosa degué incidir en què probablement aquesta reivindicació fos la que decantés el govern municipal a arreglerar-se en la posició defensada pel rector. La destitució del mestre de capella i de l'organista foren probablement una forma d'exemplaritzar l'actitud de les autoritats municipals en contra de les agosarades pretensions dels díscols preveres. Així a Mataró hom inicià la divuitena centúria amb un sorollós

Llibre de Cor de Santa Maria. Segle XVII. MASMM.

plet, davant la Seu romana, dels seus preveres contra el rector i contra la Universitat, en el qual a més de les raons referides s'incloué un nou greuge, la destitució del mestre de capella, organista i *baixonista*.

Pel que fa a Llop Simon, no ha arribat als nostres dies cap testimoni de la seva producció musical, però sí la reflexió que ell mateix féu en el seu testament sobre una missa que havia compost per a la seva pròpia mort.

Ordeno la sepultura del meu cos fahedora en lo fossar o iglésia de santa Maria de Mataró, en la tomba se acostuman enterrar los residents, en la qual sepultura vull assistescan tots los minyons dexebls meus y cantian la missa he compost per a això ab tres baxons, nou flaviols, tres tamborinos de corda, sis trompetes, trenta cornamuses, vuyt dotzenes de corns, vint y cinch cremelles, sis sonatrujes, dinou pifres, set cobles de ministrils, dos cents cegos ab diferents instruments. En lo segon cor, tota la armonia de un viscalabat, que'es quan se casa un viudo, ab tots los instruments, com són esquelles, e saltadors, tamborets, bacines y altres. En lo tercer los músichs dels almanyans ab tamboos, timbales, cascabells, ab tota la vila que criden tant com pugan; advertin que vull que cridian a compàs. Al cor de la capella vull totes les escombrerayres de Barcelona, totes les dones que venen tripes, terra de escudelles, sal, vidre trencat, bescuyts, peres cuytes, los que cridan aygua de ordi, orxata, y cada hu de ells que càntia lo vilancich que sab y ordinàriament acostuma cantar. (29)

Francesc Costa deixà constància en el seu treball de la historicitat de l'autor i d'alguns dels individus que hom hi esmenta. Aquest estudi haurà servit per emmarcar aquest personatge singular.

Probablement un testament d'aquestes característiques no degué ser mai protocolitzat, atès que pel seu contingut era més una creació literària que no pas una declaració de darreres voluntats. Tanmateix el mecanisme de la ficció literària permeté el seu autor expressar idees, sentiments o actituds que d'altra manera mai no hauria pogut fer públiques. El testament, en el seu conjunt, havia de ser interpretat pels seus coetanis com un enfilall de despropòsits, amb una clara voluntat

provocadora. El text, que segueix estrictament les pautes notarials per a aquest tipus de documents, únicament perd el to càustic en esmentar el llegat que fa a la comunitat de carmelites descalços de Sant Josep, per tal que li cantin una *Ave Maria Stella* a cant d'orgue el dia de la seva mort. La resta del text es mou en unes visions *avant lettre* que bé es podrien definir com a volterianes o esperpèntiques. Com haurien d'interpretar sinó els seus contemporanis, coneixedors de la seva trajectòria personal, *que al cap de tres mesos que seré mort reconegan mon cos y vejan si.m corromp, perquè estich ab pretensió de ser sant màrtir de mal de cames?*

D'altra banda la visió que ofereix, en descriure l'acompanyament per a la missa que cita haver escrit per a les seves exèquies, es podria qualificar ben bé d'antològica procedent d'un mestre de capella. Per damunt del caràcter descriptiu i del pintoresquisme de la narració sembla planejar-hi una profunda i amarga reflexió, potser fins i tot autocrítica, que cerca crear un efecte demoledor entorn de la institució musical en primer terme, i potser, d'una forma indirecta, sobre l'estructura ideològica-religiosa a la qual servia.

Fóra agosarat afirmar que la causticitat dels seus comentaris permeten percebre quelcom de la personalitat de l'autor? Si així fóra, es faria més entenedor que hagués esdevingut el protagonista d'una situació tan sorollosa, altisonant i inharmonica com la que preveia per a les seves pròpies exèquies.

Així doncs, la capella de música de Santa Maria de Mataró iniciava la divuitena centúria amb un nou mestre, Salvador Laverni, mostrant en la pròpia pell les marques deixades per les vicissituds i les contradiccions del seu segle.

Tanmateix, de Felip Pujol a Llop Simon s'havia produït un recorregut i un trànsit més que generacional, si és cert que Llop Simon —de forma conscient o no— estava introduint, a partir de les seves intuïcions, un conjunt d'idees que havien d'arrelar amb força en el segle que s'estava a punt d'encetar.

Joan Giménez i Blasco

NOTES.

1.- Lletra adreçada a l'abat de Montserrat. 12.IV.1599. *Tenim entès per los músichs de esta vila de Mataró, los quals tenim assí llogats per la festivitat del Corpus, que per orde de Vostra Paternitat serian llogats per a sonar en la octava de dita festivitat de Corpus en aquexa santa casa de Nostra Senyora de Montserrat, los quals se són llogats pensant nosaltres no.ls havlam de menester...* GIMÉNEZ, J. *La Universitat de Mataró, 1589-1628*, Mataró, 1990, p. 103.

2.- Museu Arxiu de Santa Maria de Mataró. Inventaris. 24.X.1641.

3.- CANDÉ, R. *Diccionari de la música*, Barcelona, 1967, p. 158.

4.- CORTÈS, Francesc. *La música a Mataró a l'època de Joan Pau Pujol a Joan Pau Pujol: La música d'una època*, Barcelona, 1994, p. 64.

5.- *En nom de Nostre Senyor Déu Jesucrist sia y de la sacratíssima Verge Maria mare sua. Amen.*

Sobre lo donar a fer los llibres de cant pla per lo cor de la Sglésia parrochial de Sancta Maria de la vila de Mataró, bisbat de Barcelona, devall designats per y entre los honorables Pau Sagú, Benet Staper y Gabriel Morera lo present y corrent any obrers de dita parrochial, fent estas cosas ab consentiment y presentia del molt reverendíssim senyor Joan Palau, en sacra pàgina doctor, y rector de la dita parrochial debaix consentint, de una part, y Phelip Pujol músic de dita vila de Mataró, de part altra, per y entre dites parts són stats, fets y pactats, fermats y jurats los pactes y captols e evinenties següents y devall scrits.

E primerament los dits Pau Seguí, Benet Staper y Gabriel Morera, per ells en nom de dita obra y per los llurs successors en dit càrrec de obrer, donan a fer a dit Phelip Pujol tres llibras de cant pla per lo cor de dita sglésia parrochial. La hu dels quals sia intitulat y haja de ésser llibre dels officis dominicals, y l. altre llibre, segon llibre de officis sanctorals y lo altre llibre, tercer llibre de vesprals dominicals, los quals tres llibras dit Phelip Pujol sia tingut y obligat de haver fets y acabats dins tres anys primers vinents del dia present en avant comptadors, y abans, si abans podrà. En los qual llibras sia tingut y obligat dit Phelip Pujol de fer de la extura, axí ab solfa, full y lletra, conforme las entifonas ha fetas últimament de les vespres de Nostra Senyora en dita sglésia parrochial, salvo emperò que sia tingut y obligat de seguir lo rittmo y compas, accent y artographia conforme los de la Seu o Sancta Maria de la Mar de Barcelona. E per los quals llibres prometten dits obrers donar y pagar a dit Phelip Pujol, ço és desavuyt reals per cada codern de dit llibre, entenent que cada codern tinga vuyt fulles de pregami y en cada pàgina de quiscuna fulla y haja de haver y sien scrites sis pantes, y si y haurà set pantes an de pagar vint reals. No res menys, sie obligat dit Pujol per dit preu de fer totes les caplletres daurant y colorant aquelles conforme l.obra requerirà y haja de bestreurer dit Phelip Pujol tot lo que convindrà per la tinta y daurar y colorar [nota al marge: si lo reverend pare fra Picalques de l.orde de sant Francesc del monestir de Jesús de Barcelona dirà que dit Pujol com ha mestre y per dit preu és obligat de bestraure or y colors] y la tinta haja de ser bona y sofficiant conforme en dits Llibres de la Seu y de Sancta Maria, a ús y costum de bon mestras. Entenent y declarant que sols sien obligats dits obrers y los llurs successors en dit càrrec de obraria de bestraurer los pregamins que per dits llibres seran necessaris y les cubertas y tancados y respas dits pregamins, y les dites colors y ors si dit pare Picalques decla-

rarà ésser-hi obligat dit Phelip Pujol. E los quals pregamins sien tinguts y obligats de donar dits obrers sempre y quant seran requerits. Y no res menys sien tinguts y obligats dits obrers en pagar lo preu de dits llibres tocant a dit Phelip Pujol a dita rahó dins los dits tres anys ab sis pagas, de sis en sis mesos igualment, comensant la primera paga de vuy en sis mesos y vuy die present se li bestrauen per dits obrers sis lliuras dotse sous per comprar pregamins perquè puga comensar dits llibres. E per les quals cosas attendre y complir los dits obrers ne obliguen a dit Phelip Pujol tots los béns de dita obra llargament.

Item lo dit Phelip Pujol convé y promet a dits obrers que dins dit termini y abans, si abans podrà, ab degut effecte farà y acabarà dits tres llibres ab la forma dalt dita y si per cas se li pagarà cosa alguna antissipat per ço dóna per fermansa a dita obra Joan Pujol teixidor de lli, son pare. E lo dit Joan Pujol accepta lo càrrec de dita fermansa llargament y obligan tots, axí principal com fermansa, tots llurs béns llargament y de quiscú d.ells in solidum y ab jurament. E en estas cosas consent lo dit senyor Joan Palau, rector predit com ha fetes de son consentiment y presentia y aquelles lloe, approva y ferma.

Et ideo nos dicte partes laudantes.

Testes venerabilis Salvator Sala presbiter et Petrus Vilal clericus dicte ville.

ACA. Arx. Not. Mataró, 1011. 29.IV.1594.

La notícia d'aquest document m'ha estat amablement facilitada pel senyor Joaquim Aguilar.

6.- *Item un llibre de salmodia en que hi ha quinse coderns tots treballats v està sens cobertas v sens cosir, és de paper de la forma major.* GIMÉNEZ, J. *Economia i Societat, Mataró, 1600-1639*, Mataró, 1984, pp. 257-258.

7.- Les obres que aquest autor li atribueix són *Sumens illud ave*, a quatre veus, *Miserere mei Deus*, salm a quatre veus, juntament amb un *Gloria* i un *Benedictus* pertanyents a una *Missa de Nostra Senyora*. CORTÈS, F. *Op. Cit.*, p. 59. És interessant constatar que a aquests fragments sobre la missa de Nostra Senyora ara es puguin incloure les antífones que esmenta el document citat *supra*, la qual cosa faria més versemblant la hipòtesi que formula Francesc Cortès de vincular aquesta missa a la celebració patronal de Mataró.

8.- *Determinaren y donaren poder als honorables jurats per a que puguen conduhir per a mestre de cant de la lsglésia de Mataró a mestre Phelip Pujol de la present vila, per temps de tres anys, ab lo salari de vuynt y sinch lliuras lo any y de totes les distributions ordinàries y extraordinàries, obligant lo dit mestre en haver de fer los llibres de cor al ters manco del salari del que se acostume y ab altres clàusules ben vistes als senyors jurats.* ACA. Arx. Not. Mataró, C-9, 29.III.1616.

9.- *Primerament los dits honorables Melchior Palau, Antoni Rosselló y Narcís Pasqual, jurats de dita Universitat, usant de la potestat a dits honorables jurats concedida per dit honorable consell ordinari y desijant que los officis en dita iglesia sien celebrats ab la solemnitat deguda y acostumada de alguns dies aquesta part, per temps de tres anys, qui comensaran a córrer lo dia present en avant, y després, durant la mera y lbera voluntat de dita Universitat, condueixen al dit mestre Phelip Pujol per al dit offici de mestre de cant en dita isglésia parrochial de la vila de Mataró, obligant-lo en aver de ensenyar als minyons, ço és als quatre corers o scolans de franch y sens salari algú, y despus a tots los altres*

minyons y a qualsevol persones qui n voldran apendre, pagant-lo emperò de sos treballs paga condecant, a coneguda dels dits honorables jurats qui ara són y per temps seran. Y també que aya de acudir y assistir a la celebració dels officis (...) ores canòniques, funeràries, cantars de devoció, misses de confraries, aniversaris, professons y a tots los demés officis se celebraran en dita iglésia, cantant a cant de orga, ço és, totes les festes principals de l. any y altres dies que apareixerà a dits honorables jurats, diumenges de advent y quaresma y tots los ters diumenges, que.s fa lo offici del Santíssim Sagrament, acudint y assistint en aquells ab los minyons ab puntualitat que convé.

Item lo dit mestre Phelip Pujol convé y en bona fe promet als dits honorables jurats en nom de tota la dita Universitat que al durant los dits tres anys, y de aquí al devant durant la mera voluntat de dita Universitat ensenyarà a totes les dites persones lo dit art de cantar y farà offici de mestre com demunt està dit a (...) y assistint en tots los serveys de la iglésia, conforme de bon mestre se pertany, sens faltar un punt al que toca de son offici. E no res manco, promet que sempre y quant serà request per la Universitat y se li donarà pregamí y originals, farà y scriurà qualsevol llibre de cant per servey de dita iglésia parrochial de Mataró, pagant-lo los dits honorables jurats per raó de aquelles a la raó devall escrita.

Item los dits honorables jurats en nom de dita Universitat convenen y en bona fe prometen al dit mestre Felip Pujol que per los gastos y treballs de ensenyar de cantar y fer dit offici de mestre com demunt és dit li donaran y pagaran realment y de fet, de diners de la dita Universitat quiscun any vint y sinch lliures pagadores quiscun any ab tres iguals terses y pagues. E no res manco, confiats que per mosenyor reverendíssim de Barcelona e o per algú de sos vicaris generals, decretada la present capitulació y concordia per contenir coses pertanyents al servey de Déu y exaltació del culto divino, li prometen fer-lo partícip en totes les ganansies (...) y caritats y distribucions ordinàries y extraordinàries de dita iglésia parrochial de Mataró, assistint emperò dit mestre Felip Pujol en totes elles, personalment, e no res manco, li consenten per la assistència y presentia dels dels quatre minyons coverers la distribució de un sacerdot, la qual distribució dels dits minyons sols se entenga en lo de funeràries, confraries y quant se cantarà a cant de orgua, en lo qual cas y en los dits dies que.s cantarà a cant de orgua, y no en altres aya per raó dels dits minyons la dita distribució de les matexes caritats que.s pagaran los demés sacerdots.

E més avant li prometen donar y pagar per cada codern del que copiarà y scriurà de dits llibres de cant, a la rahó de un ters manco del que se acostume de pagar per raó de semblants llibres de cors....

ACA. Arx. Not. Mataró, C-9, 1.IV.1616.

10.- Melcior Marquès, mestre de cant, procura ab totes veres servir a Vs. Ms. en son magisteri sens escusar treballs en procurar lletres y bonas cantorias, com Vs. Ms. veuen en la yglesia, y ara ha feta diligencia en Barcelona per a las festas de Corpus que li costen més de quaranta reals. Suplica humilment a Vs Ms. sien servits de fer-li mercè de algun socorro ab la lliberalitat que de Vs. se pot esperar... AMM. Llig. 22.

11.- La Universitat autoritzà el prevere Melcior Marquès a percebre les distribucions del temple malgrat no poder assistir a l'església pel seu estat de salut. ACA. Arx. Not. Mataró. C-16, 21.III.1674.

12.- Propostas fetas per lo rector a un memorial per la part de la vila en lo any 1692. AMM Llig. 21.

13.- AMM. Caixa 4. 23.V.1680.

14.- ...que no volen cantar en dita capella guanyant dit Joseph Pla major portió que ells... La solució vingué en dictar la Universitat que quan es cantessin officis de cant d'orgue de funeràries i devocions no se li donés major porció, però pel que cantés als altres officis se li donaven 10 lliures anuals. ACA. Arx. Not. Mataró, C-16, 19.XI.1673.

15.- ACA. Arx. Not. Mataró, 2.VII.1673.

16.- Molt il.lustres jurats y savi consell.

Joseph Gas mestre de capella d.esta vila de Mataró suplica y diu que después de aver tingut treball de ensenar a un fill de Joseph Moncant y al punt que l.ha tingut destre per cantar qualsevol paper lo dit Joseph Moncant lo ha aportat en lo monestir de sant Hyeroni de la Murtra, sens saber-na ninguna cosa lo mestre. Y axis per que lo dit mestre no haja de estar ab aquestos cuydados de que quant tindrà un minó que cantarà destra no se.l ne aporten a ninguna altre part suplica a Vs. Ms. li fassan un manament que lo die que aja de donar alguna cota li hajan de fer un acte oblingan-se a que mentras portarà la cota, o mentras podrà cantar triple, sos pares no.l ne pugan trauer y també que lo dit mestre se haja de obligar a no poder-la y llevar fins a que mudará la veu, y que estigue obligat lo mestre a ensenar-li no tant solament mentras portarà la cota, sinó después de aver-la deixada, si sos pares tenen gust de que estudie més, y que d.esta manera tindrà lo dit mestre minons a la ocasió que.ls haurà menester y no tindrà treball sense profit.

Confia de la benignitat de Vs. Ms. faran aquest favor. Lo més afectat servidor de Vs. Ms. Joseph Gas, mestre de capella.

ACA. Arx. Not. Mataró, 10.III.1677.

17.- En l'acta de nomenament s'indicava: ab pacte emperò que dega fer constar com és estat abilitat per mestre de capella en una oposició que ha tinguda en Santa Maria del Mar de la ciutat de Barcelona. ACA. Arx. Not. Mataró, C-18, 2.X.1685.

S'acompanya a la deliberació un document del notari barceloní Rafael Albià, del qual es desprèn que Simon Lloç havia aconseguit el segon lloc a l'esmentada oposició.

18.- Memorial de les festes té obligació cantar lo mestre de capella y cantors de la parrochial iglésia de Santa Maria de Mataró y juntament lo que se ha de haver de les confraries y demés que voldran fer cantar.

Festes que té obligació de cantar lo mestre de capella y demés cantors de la iglésia parrochial de Mataró.

Jener

A l die de la Circuncisió del Senor ofici a dos cors ab dos villancicos lo un al ofertori y l.altre al alsar Nostre Señor.

A 6 ofici a 2 cors ab dos villancicos, vespres a 2 cors, un salm per altre, Magnificat a 2 cors, Nunc dimittis y Salve a 2 cors.

A 20 die de sant Sebastià Te Deum a fals bordó a la professó.

Febrer

A 2 die de la Purificació de Nostra Señora ofici a 4 y si los sacristans donan un ciri a cada hu dels cantors seran presents se cantarà a dos cors.

A 21 die de sant Benet ofici a 2 cors y per dit ofici se dóna 1 lliura de ploms fundats.

Mars

A 25 die de la Anunciació de Nostra Señora ofici a 4.

Abril

Maig

A 3 die de la Invenció de la Santa Creu ofici a 2 cors (que és lo die que los senyors jurats trauen las gramallas) y dos villancicos, un al ofertori y altre al llevar Déu.

Juny

Juliol

A 22 ofici a 2 cors ab dos villancicos en la capella de la casa de la vila anomenada capella de santa Magdalena.

A 10 die de sant Christòfol a la professó se canta *Te Deum* ab fals bordó.

Agost

A 15 die de la Assumpció de Nostra Señora ofici a la disposició del mestre de capella, tres villancicos, vespres a 2 cors, un salm per altre, *Magnificat* a 2 cors, *Nunc dimitis* y *Salve* a 2 cors.

Setembre

A 8 die de la Nativitat de Nostra Señora ofici a 4.

Octubre

Novembre

A 1 die de Tots los Sants ofici a 2 cors, vespres a 2 cors, un salm per altre y *Magnificat* a 2 cors y després de vespres de morts, absoluta a 2 cors baix lo presbiteri.

A 2 die de la Commemoració dels defuncts ofici a 4 de *Requiem* y després del ofici absoluta a 2 cors baix lo presbiteri.

Desembre

A 8 die de la Concepció de Nostra Señora ofici a 4.

A 18 die de la Expectació de Nostra Señora ofici a 2 cors en los caputxins.

A 25 die de la Nativitat de Nostre Senyor ofici major a 2 cors ab tres villancicos, vespres a 2 cors, un salm per altre y *Magnificat* a 2 cors.

A 26 die de sant Esteve ofici a 2 cors ab dos villancicos.

A 27 die de sant Joan ofici a 4, y si la confraria de sant Joan fa celebrar lo ofici no se canta si no és que paguessen la cantoria.

Festes movibles.

Totes les dominicas de advent y quaresma se canta lo ofici conventual a 4.

Totes dominicas de quaresma se canta *Magnificat* a 4. *Nunc dimitis* y *Salve* a 4 y després de la prèdica *Miserere* a fals bordó.

Diumenge de Rams y Divendres Sant se canta lo Passió a 4.

Dimecres, Dijous y Divendres Sant se canta a matines los responsoris a 4.

Al posar y traure Nostre Senyor del monument se canta un motet a 4.

Dilluns i dimars de la semana de Passió que se celebran las 40 horas se canta ofici a 2 cors a la tarda del dilluns, siesta desde las 2 horas fins a les sinch, y a la nit des de las set fins a les nou. A la tarda del dimars siesta des de les dos hores fins a les sis, y antes de tocar las sis se canta una lletania, y en punt de les sis se comensan completas a 2 cors y per després de completas se canta *Te Deum* a fals bordó y dóna la confraria del Santíssim Sagrament 11 lliures 6 sous compartidores las 6 lliures 6 sous per tota la capella y les 5 lliures

compartidores per los cantors que seran admesos a las siestas.

Die de la Pasqua de Resurrecció ofici a 2 cors y luego que lo predicador ha acabat la *Ave Maria*, se canta *Regina*

Coeli a 2 cors, vespres a 2 cors, un salm per altre, *Magnificat* a 2 cors, *Nunc dimitis* y *Regina Coeli* a 2 cors.

Lo segon die de Pasqua ofici a 2 cors.

Lo tercer die ofici a 4.

La quarta dominica de abril ofici a 2 cors en sant Josep y al anar la professó se canta *Te Deum* a fals bordó.

Lo die de la Ascensió del Senyor ofici a 2 cors.

Lo die de Pentecostes ofici a 2 cors, vespres a 2 cors, un salm per altre y *Magnificat* a 2 cors, *Nunc dimitis* y *Salve* a 2 cors.

Lo segon die ofici a 2 cors.

Lo tercer die ofici a 4.

La dominica de la Santíssima Trinitat ofici a 4.

Lo die de *Corpus Christi* ofici a 2 cors ab dos villancicos, vespres a 2 cors, *Nunc dimitis* y *Salve* a 2 cors. A la professó se cantan quatre villancicos.

La dominica infra octava de *Corpus* se canta *Magnificat*, *Nunc dimitis*, y *Salve* a 2 cors.

Lo cap de octava de *Corpus* se canta *Dixit Dominus*, *Magnificat*, *Nunc dimitis* y *Salve* a 2 cors, los demás salms a 4. De completas que se cantan en la octava aquest die no se cantan.

Los dies dintre de la octava de *Corpus* se canta lo ofici a 2 cors, completas a 4, *Nunc dimitis* y *Salve* a 2 cors, y a la professó que se fa dintre de la Iglésia se canta en lo horgue un o dos tons mentres se fa la professó, del qual la confraria del Santíssim Sagrament dóna a cada hu dels cantors seran present 1 lliura, 7 sous, 3 diners.

La última dominica de octubre que és la dedicació d'esta santa Iglésia ofici a 2 cors.

Tots los tercers diumenges se canta lo ofici a 4 y a la professó que se fa dintre de la Iglésia se canta en lo horgue un o dos tons, dels quals tons dóna la confraria 4 sous compartidores per lo mestre de capella, horganista y cantors que sean menester.

Tots los dissabtes del any se canta lo ofici de Nostra Senyora del Roser a 4, advertint que a la quaresma se diu dit ofici després de la prèdica, del qual ofici dóna la confraria de ploms de funerària 1 sou al mestre de capella.

Lo que han de haver de les cantorias lo mestre de capella y demes cantors de la Iglésia parrochial de Mataró.

Primo lo mestre de capella ha de haver de totes las cantorias tres parts.

Ha de haver lo organista de todas las cantorias real per lliura del que guanyarà tota la capella.

Los demás cantors que seran admesos a la capella rebran part igual sens que no guanye més lo hu que l'altre.

Per la Octava del *Corpus*

Primo de la confraria del Santíssim Sagrament per la octava del *Corpus*, cantant de la forma acostumada, conforme atràs se diu, rebrà cada cantor si serà present una lliura set sous y tres diners.

Lo Horganista rebrà de la dita octava dos lliures.

Rebran de la dita confraria per las Quaranta Horas cantant ab la forma acostumada, conforme atràs se diu, a cada hu dels cantors si seran presents setse sous y quatre. Adverteix-se que de las ditas Quaranta Horas ara no se dona més que 11 lliures 6 sous, jo ho he trobat aixis y aixis ho procehesch, no se per quin rahons los mestres passats ho feren.

Rebran de la confraria de Nostra Senyora del Roser per lo primer diumenge de maig y octubre, cantant lo dissapte completas a 2 cors, lo diumenge ofici a 2 cors ab dos villancicos, vespres, lo primer y últim salm, *Magnificat*, *Nunc dimitis* y *Salve* a 2 cors, a la professó dos villancicos, cada hu dels cantors si seran presents setse sous sinch dines.

Rebran de las confraries que voldran fer celebrar la vigilia del sant, completas a 2 cors, lo die del sant ofici a 2 cors ab dos villancicos, vuyt lliures setse sous, co és 4 lliures 8 sous per las completas y 4 lliures 8 sous per lo ofici.

Rebran de les confraries que voldran fer celebrar completas a 1 cor o ofici a un cor cada hu dels cantors, si seran presents 1 lliura, 5 sous 5 diners.

Rebran de un albat a 2 cors ab professó y ofici 9 lliures 5 sous.

Rebran de un albat a 1 cor ab professó y ofici 3 lliures.

Rebran de una absoluta a 2 cors cada hu dels cantors, si seran presents 2 sous 6 diners.

Rebran de la professó de la Soledat lo Divendres Sant, lo die de Pasqua de cantar Regina Celi de la professó y en la professó Te Deum a fals bordó, ofici a 2 cors cada hu dels cantors, si seran presents 12 sous.

Rebran de cantar en los misteris que voldran cantoria lo Dijous o Divendres Sant dos lliures.

Rebran de qualsevol confraria o altre que voldrà fer cantar un Miserere a las Quaranta Horas 2 sous 2 diners.

Rebran de qualsevol siesta tres lliures compartidores ab los cantors seran admesos en las siestas 3 lliures.

Rebran los cantors seran admesos en las siestas de qualsevol confraria o altre que vulla fer cantar la hora, tindran 1 lliura.

Adverteix-se que totas las festas que seran a un cor lo organista no té real per lliura, sinó part de cantor.

Rebrà dit organista per las Quaranta Horas si tocarà lo clavisimbol 1 lliura 10 sous y si no.l toca rebrà part de cantor.

Les demés obligacions té lo mestre de capella de la iglésia parrochial de santa Maria de Mataró

Primo ha de tenir estudi tots los dies feines des de la vuyt horas de la matinada fins a les onse, a la tarda des de las 2 fins a las sinch, ab special obligació que tots los que sien abtes per la facultat degue ensenyar-los de cant, llegir y escriurer.

Item a la una hora passat lo mitg die dega lo senyor mestre assistir a la iglésia parrochial ab los minyons a ensenyar de cant pla a tots los residents de la iglésia.

Item que dega cuidar de posar los llibres al faristol, cuidant de recullir los llibres y posar-los en custòdia al puesto determinat.

Fonch donada la present instrucció o aranzel per lo reverend Joseph Gas, mestre de capella de esta vila en ocasió que deixà lo dit magisteri y fou elegit per mestre de capella de santa Maria del Mar de Barcelona, que fou en lo any 1685.

ACA. Arx. Not. Mataró, C-18, fol. 18-21.

19.- L'any 1686 foren admesos com a cantors Joan Bigaire, Joan Simon i Francesc Picaire, tots ells cantors de la vila. ACA. Arx. Not. Mataró, C-18, I.I.1686 i 13.IX.1686.

20.- ACA. Arx. Not. Mataró, C-11, II.VI.1630.

21.- ACA. Arx. Not. Mataró, fol. 22.

22.- ACA. Arx. Not. Mataró, C-18.24.VI.1691.

23.- ACA. Arx. Not. C-18, 15.IX.1692. A partir d'aquesta cita, si no s'indica el contrari, totes les declaracions procedeixen del mateix llibre, amb les dates que s'indicarà.

24.- ... lo concell és lo que legítimament té la allecció de mestre de capella o cant y lo senyor rector lo sol concen-timent ... ACA. Arx. Not. Mataró, C-18, 20.I.1693.

25.- ...de no donar lo rector son consentiment és ocasió de inquietar-se lo poble. Si lo poble se inquieta sens rahó, com en assó no la té, no té culpa lo rector. Però de esta inquietut del poble no és causa lo rector, sinó las malas impressions que algunas personas procuran a influir-los per a conseguir sa dañada intenció. Respostes donades pel rector a un memorial de la vila l'any 1692. AMM. Llig. 21.

26.- ACA. Arx. Not. Mataró, C-18, 13.XI.1693.

27.- AMM. Llig. 21. AH. 21/09.

28.- AMM. Acord. Caixa 6. 8.VII.1699.

29.- Testament satíric d'En Llop Simon, datat el 3 de juliol de 1697 a Mataró. Reproduït per Francesc Costa a *Migliaresi, documents històrics de Mataró*, núm. 8, octubre 1990.